

SPRÁVA O PLNENÍ ÚLOH KONZULÁRNEJ SLUŽBY SR V ROKU 2017

Konzulárne orgány Slovenskej republiky v roku 2017 okrem iného:

- Vybavili 44 540 žiadostí o víza;
- Overili 51 209 listín, kópií, podpisov a prekladov;
- Vybavili 15 384 žiadostí o vydanie cestovného pasu, 1 783 žiadostí o vydanie občianskeho preukazu, 685 žiadostí o vydanie vodičského preukazu a 4 478 žiadostí o vydanie náhradného cestovného dokladu občanom SR;
- Zrealizovali 8 253 úkonov matričnej agendy;
- Riešili 2 808 prípadov štátnoobčianskej agendy;
- Zosobášili v zahraničí 38 párov;
- Doručili 8 038 osobných predmetov stratených v zahraničí ich vlastníkom v SR;
- Spracovali 1 327 žiadostí o Výpis z registra trestov Generálnej prokuratúry SR;
- Zaregistrovali 2 646 oznámení o trestnej činnosti občanov SR v zahraničí a 897 informácií o zadržaných a uväznených občanoch SR;
- Boli konfrontované s 826 úmrtiami slovenských občanov;
- Pomáhali 333 raneným a hospitalizovaným občanom SR;
- Poskytli pomoc v núdzi v 3 885 prípadoch;
- Odpovedali na 78 625 e-mailových dožiadaní.

1. VÝCHODISKÁ HODNOTENIA

Správa o činnosti konzulárnej služby za rok 2017 sumarizuje výsledky dosiahnuté sieťou 72 konzulárnych pracovísk zastupiteľských úradov SR (ďalej len „ZÚ“) a konzulárnym odborom MZVaEZ SR (ďalej len „KONZ“) pri poskytovaní konzulárnej asistencie, pomoci a služieb. Pretože ZÚ nemajú prístup k úplným informáciám o udalostiach, ktoré sa týkajú slovenských občanov v zahraničí (napr. presný počet hospitalizovaných osôb, úmrtí, odňatých detí, trestne stíhaných osôb a pod.), správa **hodnotí len údaje, o ktorých majú ZÚ a KONZ poznatky**.

Pri hodnotení dosiahnutých výsledkov konzulárnej služby SR v roku 2017 treba zohľadniť podstatné faktory, ktoré ovplyvňovali ňou zabezpečované úlohy, akými sú napr. počet konzulárnych pracovísk ZÚ a ich personálny stav, elektronizácia konzulárnej agendy, bezpečnostná situácia a teroristické hrozby vo svete, zmeny vo vízovej a pobytovej politike a pod.

V roku 2017 zabezpečovalo konzulárne služby v prospech občanov SR i cudzincov **celkom 72 zastupiteľských úradov SR**¹. Personálne boli všetky tieto ZÚ obsadené celkovo **82 diplomatickými zamestnancami a konzulárnymi úradníkmi**; 57 z nich vykonávalo konzulárnu agendu v rámci kumulovaných funkcií (zastupovanie vedúceho ZÚ, politická agenda, ekonomická diplomacia, vnútorný chod ZÚ, hospodárska agenda, bezpečnostná agenda a pod.); v 5 prípadoch išlo priamo o vedúcich ZÚ. Do plnenia úloh konzulárnych pracovísk boli zapojení 3 administratívni zamestnanci a zmluvné a miestne sily v celkovom rozsahu 81,58 pracovného úväzku.

---

¹ Zoznam ZÚ je zverejnený na webovom sídle MZVaEZ SR www.mzv.sk

V zmysle zamerania zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky bola pozornosť konzulárnej služby sústredená na poskytovanie plnohodnotnej a spoľahlivej konzulárnej pomoci slovenským občanom v zahraničí. Prvotným cieľom jej činnosti bola **konzulárna asistencia a konzulárny krízový manažment**, zvyšovanie úrovne a dostupnosti konzulárnych služieb, ochrana záujmov našich občanov v zahraničí, zlepšovanie kvality a dostupnosti služieb a presadzovanie vymožitelnosti práva, ako dôležitého nástroja ochrany občanov v zahraničí.

Do oblasti vízovej praxe sa od júna 2017 premietlo predovšetkým rozhodnutie EÚ o **zrušení vízovej povinnosti pre občanov Ukrajiny** - držiteľov biometrických pasov. Ťažisko činnosti veľvyslanectva a generálneho konzulátu SR, ktoré pôsobia na Ukrajine, sa tak presunulo do oblasti pobytovej agendy. V uvedenom roku pokračoval aj proces uzatvárania dvojstranných zmlúv o zastupovaní vo vízovom konaní.

V hodnotenom období bol počet ZÚ, ktoré sú pripravené zabezpečiť **výkon väčšiny konzulárnych služieb prostredníctvom elektronických modulov**, vyvinutých v rámci národného projektu Operačný program informatizácie spoločnosti (OPIS), **rozšírený na 63**. Bez možnosti využitia príslušných elektronických aplikácií zostáva 9 ZÚ poverených výkonom konzulárnych funkcií, na ktorých nie sú vytvorené vhodné technické podmienky pre elektronizáciu konzulárnej agendy.

Na vysokú cezhraničnú mobilitu Slovákov reagovala konzulárna služba aj formou zlepšenia ich informovanosti pred cestou do zahraničia. Na tento účel boli **využívané doplnkové formy konzulárnych služieb, predovšetkým činnosť Konzulárneho informačného centra (ďalej „KIC“)**, informácie publikované na webovom sídle rezortu, uvítacie SMS, mobilná aplikácia Svetobežka a tlačové konferencie k turistickému sezóne. Rozšírené boli aj možnosti a dostupnosť využitia aplikácie dobrovoľnej registrácie pred cestou do zahraničia.

Súčasťou siete ZÚ SR, ktoré sa podieľajú na poskytovaní pomoci a služieb slovenským občanom v zahraničí, sú aj **konzulárne úrady (ďalej „KÚ“)** **vedené honorárnymi konzulárnymi úradníkmi (ďalej „HKÚ“)**. Zásadnou zmenou, ku ktorej došlo v roku 2017, na základe výsledkov vnútorného auditu, bol presun agendy KÚ SR vedených HKÚ z KONZ do pôsobnosti sekcie ministra (SEMI) od 1. novembra uvedeného roku.

2. POMOC V NÚDZI A KONZULÁRNA ASISTENCIA

Vysoký počet ciest našich občanov do zahraničia spolu s početnou komunitou slovenských občanov žijúcou v rôznych štátoch sveta sa úmerne premieťa do počtu žiadateľov o konzulárnu pomoc. Od roku 2013 počet intervencií konzulárnych orgánov v prospech občanov SR narastal priemerne o 500 prípadov ročne. V roku 2016 však došlo k zastaveniu nárastu a rok 2017 dokonca znamenal istý **medziročný pokles prípadov poskytnutej konzulárnej pomoci** (v roku 2016 poskytnutá pomoc v 4 079 a v roku 2017 v 3 758 prípadoch). Možno predpokladať, že **vývoj v rokoch 2016 a 2017 bol spôsobený teroristickými útokmi v rôznych turistických destináciách**. Teroristická hrozba sa premietla do zníženého počtu občanov cestujúcich do zahraničia (predovšetkým do tradičných destinácií, ako sú Egypt a Tunisko), čoho dopadom bol aj čiastočný pokles objemu poskytovanej konzulárnej pomoci v núdzi.

V letných mesiacoch roku 2017 najviac rezonovali obavy cestujúcich v súvislosti s požiarom v Chorvátsku, Taliansku, Francúzsku, či Portugalsku, zemetraseniami v Grécku, Turecku, Taliansku a Mexiku, hurikánmi Irma a Maria v Karibiku, ako aj teroristickými útokmi v egyptskej Hurghade, Spojenom kráľovstve a Španielsku. KONZ, KIC, diplomatická služba MZVaEZ SR a dotknuté ZÚ podrobne monitorovali situáciu (nielen) počas spomínaných mimoriadnych udalostí a **kontaktovali občanov SR zaregistrovaných v systéme dobrovoľnej registrácie**. V tejto súvislosti možno pozitívne hodnotiť vytvorenie Krízového a monitorovacieho centra, čím sa **v rezorte prepojili a integrovali procesy krízového manažmentu a konzulárneho krízového manažmentu**.

Pri poskytovaní pomoci v núdzi sa osvedčila úzka a efektívna **spolupráca rezortu diplomacie s Leteckým útvarom Ministerstva vnútra SR**, v súčinnosti s ktorým boli v roku 2017 zabezpečené repatriácie niekoľkých občanov SR. Oceniť treba aj dobrú spoluprácu vysunutého konzulárneho pracoviska ZÚ Záhreb v Zadare s príslušníkmi Policajného zboru SR, vysielanými do Chorvátska počas letnej turistickej sezóny pri zabezpečovaní pomoci turistom dovolenkujúcim v blízkych prímorských letoviskách.

2.1. Nefinančná pomoc v núdzi

Nefinančná konzulárna pomoc predstavuje komplex opatrení (s výnimkou finančnej pomoci), ktoré musia ZÚ zabezpečiť na prekonanie núdzového stavu, v ktorom sa občania SR ocitnú v zahraničí. Takmer všetky žiadosti našich občanov o poskytnutie pomoci spadali do tejto kategórie konzulárnej asistencie. **V roku 2017 poskytovalo nefinančnú pomoc 51 ZÚ** (prevažne išlo o ZÚ pôsobiace v krajinách Európy) **v prospech 3 755 občanov SR** (v roku 2016 išlo o 4 070 prípadov poskytnutej nefinančnej pomoci, rok predtým o 4 071). Dôvody poklesu žiadostí o tento druh pomoci boli indikované v komentári bodu č. 2 tejto správy. Najvyšší počet prípadov (viac ako $\frac{3}{4}$ celkového počtu) poskytnutia pomoci v núdzi zaznamenali ZÚ Budapešť (546), Berlín (350), Varšava (233), Viedeň (230), Haag (216), Bern (187), Krakov (181), Záhreb (178), New York (165), Paríž (146), Rím (118) a Sofia (113). Aj v roku 2017 sa časť slovenských občanov dožadovala zabezpečenia intervencie v prípadoch, kedy riešenie alebo vybavenie žiadosti bolo mimo kompetencie konzulárneho úradníka (napr. pomoc vodičom kamiónov pri vybavovaní pokút za dopravné priestupky, riešenie krádeží, úhrada nákladov za poskytnuté zdravotnícke služby a pod.).

2.2. Finančná pomoc v núdzi

Rovnako ako v roku 2016 aj **v roku 2017 požiadali o finančnú pomoc v núdzi len 3 občania SR**, dvaja z nich na ZÚ v Teheráne a jeden v Londýne (v roku 2015 požiadalo o finančnú pomoc 8 slovenských občanov, v rokoch 2014 a 2013 po 11). Išlo o prípady, v ktorých nebolo možné zabezpečiť finančné prostriedky na návrat do SR využitím medzinárodného finančného transferu. Väčšina občanov SR, ktorá sa v zahraničí dostane do finančnej tiesne, dokáže vyriešiť svoju situáciu prostredníctvom peňažných ústavov či spoločností poskytujúcich služby finančného transferu.

2.3. Ochrana práv maloletých v zahraničí

Úloha ZÚ pri ochrane práv maloletých spočíva predovšetkým v súčinnosti a sprostredkovaní dožiadaní slovenských súdov, Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej „CIPC“) a ďalších slovenských orgánov príslušným úradom štátov pôsobnosti ZÚ. Vzhľadom na komplikovaný právny, politický a sociálny rozmer ochrany práv maloletých,

ako aj mediálnu exponovanosť témy (osobitne v prípadoch tzv. rodičovských cezhraničných únosov detí), je táto oblasť činnosti konzulárnej služby **jednou z najcitlivejších a najkomplikovanejších agend, zároveň však jednou z priorit rezortu diplomacie.**

Pri zabezpečení ochrany práv maloletých v zahraničí (najčastejšie vymáhanie výživného) **poskytovalo v roku 2017 súčinnosť 22 ZÚ, a to v 502 prípadoch.** V porovnaní s dvoma prechádzajúcimi rokmi **došlo k približne 80 %-mu nárastu** (269 v roku 2016 na 23 ZÚ, 284 v roku 2015 na 20 ZÚ). Najrozsiahléjšia agenda ochrany práv maloletých sa týkala ZÚ Londýn (244 evidovaných prípadov) a Viedeň (114), ďalej Budapešť (43), Praha (35), Brusel (19) a Bern (15). Do riešenia tejto problematiky boli zapojené aj ZÚ Washington, Canberra, New York, Ottawa, Rím a ďalších 11 ZÚ. Miera zapojenia ZÚ do riešenia prípadov závisí od toho, či krajina pôsobnosti ZÚ je zmluvnou stranou Haagskych dohovorov o právnej ochrane maloletých (Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa, Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí a Dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny). V signatárskych štátoch Haagskych dohovorov preberá kompetencie v riešení prípadu CIPC, ktorému ZÚ poskytujú súčinnosť. V štátoch, ktoré nie sú zmluvnými stranami zmienovaných dohovorov, prípady ochrany maloletých riešia ZÚ a KONZ v úzkej súčinnosti s CIPC.

CIPC pokračovalo v roku 2017 v negociáciách a **podpisovaní memoránd o porozumení s príslušnými mestskými úradmi Spojeného kráľovstva.** Podpísané boli memorandá s mestami Manchester a Newcastle upon Tyne, ktoré zostanú zachované aj po odchode Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Rokovania pokračujú s mestskými zastupiteľstvami Sheffieldu, Birminghamu, Rotherhamu a Bradfordu.

2.4. Odobratie maloletých rodičom rozhodnutím úradov cudzích štátov

V roku 2017 bolo ZÚ SR evidovaných spolu **151 prípadov odňatia maloletých rodičom**, občanom SR, z rozhodnutia úradov ich obvyklého pobytu. V porovnaní s prechádzajúcim rokom **išlo o nárast** o 37 prípadov, tzn. **približne o 32 %.** K najvyššiemu počtu odobratí došlo aj v uplynulom roku, rovnako ako v štyroch predchádzajúcich, v Spojenom kráľovstve; bolo tam otvorených 80 súdnych konaní o odobratí 105 detí (tzn. o 24 viac ako rok predtým). Z nich **sa podarilo na územie SR vrátiť 23 detí.** O väčšine prípadov sa ZÚ Londýn dozvedel od britských sociálnych a súdnych orgánov, a nie od rodičov či príbuzných maloletých, ako by sa dalo očakávať. Výrazne nižší počet prípadov odobratia maloletých bol hlásený ostatnými siedmimi ZÚ, ktoré boli do tejto agendy zapojené (ZÚ Viedeň 38, Brusel 2, Haag 2, Budapešť, Canberra, Oslo a Mníchov po 1 prípade). ZÚ, vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa odobratia maloletých, konali v úzkej súčinnosti s CIPC.

2.5. Obete obchodovania s ľuďmi

V posledných rokoch sa konzulárna služba stala súčasťou komplexného systému, v rámci ktorého je nielen poskytovaná pomoc obetiam obchodovania s ľuďmi, ale sú tiež prijímané opatrenia pri odhaľovaní a prevencii tohto negatívneho fenoménu. **V roku 2017 bolo na ZÚ SR zaregistrovaných celkom 21 prípadov** tohto druhu, z ktorých **v 8 bol zabezpečený asistovaný návrat obetí do SR. Z 21 prípadov sa týkalo 17 ZÚ Londýn, 2 Berlín** a po jednom Bern a Ottawa. V porovnaní s predchádzajúcim rokom síce počet prípadov narástol, avšak oproti stavu pred rokom 2014, kedy boli získané poznatky o 157 obetiach, ide o niekoľkonásobne nižší počet. Pomoc ZÚ obetiam obchodovania s ľuďmi spočíva hlavne vo

vybavení dokladov totožnosti a komunikácii s miestnymi i slovenskými úradmi. ZÚ pri poskytovaní pomoci obetiam a tiež pri ich eventuálnej repatriácii úzko spolupracujú s Informačným centrom na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra SR a tiež so Slovenskou katolíckou charitou. Podľa niekoľkoročných skúseností ZÚ prevažná časť obetí z rôznych dôvodov odmieta návrat do SR a zostáva v krajinách, do ktorých boli vylákané. Tam využívajú služby charitatívnych organizácií (pomoc pri rekvalifikácii, hľadani zamestnania a pod.). ZÚ sa v tejto oblasti konzulárnej asistencie osvedčila spolupráca s rezortom vnútra a policajnými pridelenkami, miestnymi charitatívnymi organizáciami a políciou krajín pôsobnosti. ZÚ Londýn, ktorý sa vo svojej konzulárnej praxi najčastejšie stretáva s obeťami obchodovania s ľuďmi, spolupracuje najmä s britskou Salvation Army, ktorá je gestorom konkrétnej podpory a pomoci obetiam. V aktívnom kontakte je aj s Úradom nezávislého komisára Spojeného kráľovstva pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi (Independent Anti-Slavery Commissioner). Kontakt nadviazal taktiež so zástupcom Modern Slavery Unit na britskom ministerstve vnútra (UK Home Office), zodpovedným za spoluprácu s krajinami EÚ pri implementácii vládnej stratégie. S ním sa ZÚ dohodol na užšej spolupráci, detaily ktorej budú prerokované v roku 2018.

2.6. Účelové sobáše

Jedinými dvoma ZÚ, ktoré sa v roku 2017 stretli s problematikou účelových sobášov, boli ZÚ Viedeň a Londýn. V hodnotenom období bolo **zaznamenaných 17 informácií o tomto negatívnom spoločenskom fenoméne, pričom o 16 z nich informoval ZÚ Viedeň** (v roku 2016 išlo až o 57 prípadov) a o jenom ZÚ Londýn (v roku 2016 bez poznatkov o účelových sobášom, v roku 2015 však evidované 4).

2.7. Trestná činnosť občanov SR

Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch upravuje právo cudzinca zadržaného v zahraničí na kontakt so svojím zastupiteľským úradom. Príslušné orgány štátu, v ktorom bol cudzinec zadržaný, môžu informovať o jeho zadržaní, uväznení, vzatí do väzby alebo o obmedzení jeho osobnej slobody len v prípade, ak o to sám požiada. Keďže ZÚ nemajú možnosť domáhať sa z vlastnej iniciatívy informácií súvisiacich s trestnou činnosťou svojich občanov v zahraničí, údaje o skutočnostiach súvisiacich s ich trestnou činnosťou sú len čiastkové. **V roku 2017 boli ZÚ informované o 2 646 prípadoch trestnej činnosti či podozreniach zo spáchania trestnej činnosti občanmi SR v zahraničí** (2 557 v roku 2016 a 2 539 v roku 2015). **ZÚ Viedeň bol vyrozumený o trestnej činnosti 1 127 slovenských občanov** (rok predtým 659), Praha o 540 trestne stíhaných Slovákoch (v roku 2016 o 787), Londýn o 432 (481 v roku 2016) a Budapešť o 193 (205 v roku 2016). Zo štatistík spomínaných ZÚ vyplýva, že v krajinách ich pôsobnosti bolo stíhaných 86 % z celkového počtu slovenských občanov, o trestnej činnosti ktorých boli uvedené ZÚ informované. 27 ZÚ neevidovalo v roku 2017 v krajinách svojej akreditácie žiadne prípady trestného stíhania našich občanov.

2.8. Zranenia, úrazy a hospitalizácie

Z pohľadu rozsahu konzulárnej asistencie zabezpečovanej ZÚ pri zraneniach, úrazoch a hospitalizáciách občanov SR, bola **aj v roku 2017 táto agenda najfrekventovanejšia na ZÚ pôsobiacich v krajinách Európy**. Desať z 38 ZÚ, u ktorých bol v hodnotenom období zaznamenaný rôzny počet zranení, úrazov a hospitalizácie občanov SR, informovalo o 256 takýchto udalostiach, čo je takmer 77 % z **celkového počtu 333 prípadov**. Najčastejšie sa táto agenda objavovala v konzulárnej praxi ZÚ Praha (80), Budapešť (49), Rím (22), Viedeň (22),

Bern, Mníchov, Varšava (po 15), Londýn a Sofia (po 12). Ostatných 28 ZÚ, ktoré zaznamenali prípady uvedeného charakteru, informovalo súhrnne o 77 udalostiach, pri ktorých došlo k poškodeniu zdravia či hospitalizácii občanov SR v zahraničí. ZÚ najčastejšie vystupujú v prípadoch zranenia či hospitalizácie v roli sprostredkovateľa medzi zdravotníckymi zariadeniami a príbuznými hospitalizovanej osoby, predovšetkým ak treba v komunikácii s nemocničným personálom preklenúť jazykovú bariéru. Treba zdôrazniť, že údaje o počte zranených a hospitalizovaných osôb nie sú úplné, pretože úrady prijímajúcich štátov poskytujú diplomatickým a konzulárnym úradom cudzích krajín informácie len sporadicky a najčastejšie tiež len so súhlasom dotknutých osôb.

2.9. Úmrtia

Počet úmrtí občanov SR v zahraničí, o ktorých boli v roku 2017 informované slovenské ZÚ, sa oproti roku 2016 výrazne nezmenil. Pokiaľ **z roku 2017 boli známe údaje o úmrtí 826 občanov SR v zahraničí**, podľa dostupných zdrojov rok predtým zomrelo za hranicami SR 803 našich občanov (770 v roku 2015, 671 v roku 2014). **Z uvedeného počtu informoval ZÚ Praha o 518 úmrtiach** (približne 63 %), Viedeň o 67 a Londýn o 59. Treba spresniť, že **vo väčšine prípadov nešlo o úmrtie turistov zo SR**, cestujúcich do zahraničia krátkodobo, **ale o našich občanov s pobytom v zahraničí**, resp. osôb, ktoré sa tam dlhodobo zdržiavali.

V prípadoch úmrtia našich občanov, ktorých telesné pozostatky majú byť repatriované do SR, ZÚ často zabezpečujú vystavenie sprievodného listu na prepravu telesných pozostatkov. Ak však dôjde k úmrtiu v niektorom zo štátov, ktoré sú signatármi dvoch existujúcich dohovorov o preprave tel zosnulých, vystavujú tento dokument príslušné úrady takéhoto štátu. **V roku 2017 boli sprievodné listy vystavované na 20 ZÚ**, pričom z celkového počtu **63** bola viac ako tretina (22) zabezpečená prostredníctvom ZÚ Londýn.

3. KONZULÁRNE SLUŽBY

3.1. Osvedčovanie písomností, podpisov a prekladov

Zo strany občanov SR i cudzincov je **najčastejšie vyžadovanou službou poskytovanou konzulárnymi orgánmi osvedčovanie písomností, podpisov a prekladov**. Možno konštatovať, že na tejto agende sa v rôznom rozsahu podieľajú všetky slovenské ZÚ, ktoré sú poverené výkonom konzulárných funkcií. **Agenda osvedčovania má výrazne rastúci trend**: od roku 2005, kedy o osvedčenie požiadalo 28 753 žiadateľov, **ich počet v roku 2017 narástol na 51 209**. Nárast tejto agendy v roku 2017 je evidentný aj v porovnaní s rokom 2016, kedy bolo vykonaných 47 884 osvedčovacích úkonov, teda takmer o 3 400 menej ako v roku 2017. Zvyšujúci sa počet osvedčovacích úkonov má veľmi **úzku súvislosť predovšetkým s nárastom pobytovej agendy na ZÚ Hanoj a Teherán**, pretože súčasťou žiadostí o povolenie pobytu sú aj cudzozemské verejné listiny, ktoré musia byť v zmysle zákona č. 97/1993 Z. z. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom opatrené okrem doložky vyššieho overenia aj prekladom listiny do slovenského jazyka.

Najvyšší podiel na počte vykonaných osvedčení podpisov a listín (nepočítajúc preklady) **mali v roku 2017 konzulárne pracoviská ZÚ Hanoj (zabezpečených 6 102 osvedčení), Teherán (5 025 osvedčení) a Londýn (3 548)**. **Spolu vykonali 14 675 osvedčovacích úkonov, čo je takmer tretina celkového objemu** tejto agendy. ZÚ Káhira, Moskva, Kyjev, Dublin, Bangkok, Viedeň a Bejrút zabezpečovali osvedčovanie v rozsahu

medzi 1 752 až 1 012 úkonmi (spolu 10 013 úkonov, tzn. približne 20 % celkového objemu). Ostatné ZÚ vykonávali osvedčovanie podpisov a listín v rozsahu približne od päťsto do troch úkonov.

Osvedčovanie verejných listín vydaných v SR, ktoré sú určené na použitie v zahraničí a tiež konzulárnych listín vydaných ZÚ iných štátov pôsobiacich či akreditovaných v SR, zabezpečuje **osvedčovacie pracovisko KONZ**. V roku 2017 toto pracovisko **prijalo 5 247** žiadostí o osvedčenie spomínaných druhov verejných listín. V porovnaní s rokom 2016 išlo o nárast o 295 legalizačných úkonov. Z prijatých podaní bolo formou **apostilu overených 1 047** dokladov určených na použitie v signatárskych štátoch Haagskeho dohovoru o zrušení požiadavky vyššieho overenia. Prostredníctvom ZÚ SR bolo na KONZ doručených **156** verejných listín, na ktorých vykonalo osvedčovacie pracovisko **príslušný druh vyššieho overenia**. Možno konštatovať, že objem osvedčovacích úkonov zabezpečovaných spomínaným pracoviskom KONZ má **v ostatných piatich rokoch mierne rastúci trend**.

Súčasťou osvedčovacej agendy je aj **overovanie prekladov** predložených žiadateľmi alebo vyhotovených na základe ich požiadaviek priamo ZÚ. Spolu bolo **v roku 2017 vykonaných 3 636 osvedčení predložených prekladov** a 2 835 prekladov zabezpečených priamo ZÚ. **Najvyšší počet osvedčovaných prekladov pripadol na ZÚ Hanoj (880)**, Káhira (533), Istanbul (202), Ottawa a Tel Aviv (po 198), Brusel (149), Astana (133), Haag (115), Paríž (114) a Washington (109), ktoré spolu vykonali osvedčenie na 2 631 predložených dokladoch, čo je v pomernom vyjadrení viac ako 72 %. **Pokiaľ ide o preklady vyhotovované ZÚ, jednoznačne najviac ich bolo vyhotovených na ZÚ Londýn (701)**, teda takmer štvrtina). Užhorod eviduje 272 vyhotovených prekladov, Bejrút 207, Brusel 149, Astana 132, Rím 120, Bangkok 107 a Paríž 104. Vymenovaných 8 ZÚ vyhotovilo spolu 1 792 prekladov (63,2 %).

3.2. Cestovné doklady, občianske preukazy a vodičské preukazy

Vybavovanie žiadostí o vydanie osobných dokladov (cestovných pasov, občianskych preukazov, vodičských preukazov) **patrí dlhodobo medzi najrozšírenejšie druhy konzulárnych služieb poskytovaných na ZÚ**. V roku 2005 predstavoval objem žiadostí o vystavenie dokladov predložených na všetkých ZÚ SR úhrnne počet 9 875 a nasledujúcich 5 rokov narastal len pozvoľna (10 952 v roku 2010). Výrazný prelom nastal v horizonte ostatných 7 rokov, kedy počet žiadateľov stúpol približne na dvojnásobok (**19 760 žiadostí v roku 2017**).

Predovšetkým pasová agenda patrí z pohľadu jej rozšírenia medzi najčastejšie sa vyskytujúce agendy na väčšine ZÚ. **V roku 2017 požiadalo prostredníctvom ZÚ o vystavenie cestovného pasu celkom 15 384 občanov SR** (14 695 v roku 2016, 14 430 v roku 2015, 13 556 v roku 2014). Už niekoľko rokov sa **najviac žiadateľov** o pasy obracia striedavo **na ZÚ Londýn a Praha**. V roku 2017 tieto dva ZÚ spracovali žiadosti 7 354 občanov (Praha 3 749, Londýn 3 605), čo je hodnota blížiac sa polovici celkového počtu žiadostí. Taktiež ZÚ Viedeň patril v roku 2017 počtom 1 216 spracovaných žiadostí k popredným spracovateľom tohto druhu agendy. Vysoký počet žiadostí vybavovali tiež ZÚ Tel Aviv (829), Dublin (686), Bern (565), Mníchov (504), Brusel (498), New York (435), Berlín (383), Ottawa (326), Haag (320) a Washington (270).

Od roku 2013 môžu občania SR, spĺňajúci zákonom stanovené podmienky, podávať na ZÚ taktiež žiadosti o **vystavenie občianskeho preukazu**. Najviac žiadateľov sa v roku 2017 s týmto druhom žiadostí obrátilo **na ZÚ Praha**, ktorý zabezpečoval vystavenie občianskeho

preukazu pre **1 783 osôb**. V poradí druhým najfrekventovanejším ZÚ, pokiaľ ide o agendu občianskych preukazov, bol Londýn (802 žiadostí). Oba spomínané ZÚ zabezpečovali vystavenie 2 585 občianskych preukazov, čo predstavuje 70 % podielu z celkového počtu 3691 žiadostí (v roku 2016 oba úrady vybavovali 1 437, teda 80 % žiadostí).

Osoby s trvalým pobytom v SR, či už ide o slovenských občanov alebo cudzincov, majú od roku 2012 možnosť podania žiadosti o výmenu či obnovu vodičského preukazu získaného v SR aj prostredníctvom ZÚ. V porovnaní s ostatnými vyžadovanými osobnými dokladmi je však podiel vydaných vodičských preukazov najnižší. **V roku 2017 možnosť výmeny či obnovy vodičského preukazu prostredníctvom ZÚ využilo 685 osôb** (618 v roku 2016, 615 v roku 2015, 545 v roku 2014 a 544 v roku 2013). Z týchto žiadostí bolo 267 (39 %) podaných na ZÚ Praha a 129 (19 %) na ZÚ Londýn.

Slovenským občanom, ktorí sa počas pobytu v zahraničí ocitli z rôznych príčin bez cestovného pasu, **vydali v roku 2017 na 64 ZÚ spolu 4 447 náhradných cestovných dokladov** (ďalej len „NCD“) (5 039 v roku 2016, 5 324 v roku 2015, 4 326 v roku 2014). Najviac NCD už niekoľko rokov po sebe vydáva ZÚ Londýn (2 252 v roku 2017, 2 698 v roku 2016, 3 049 v roku 2015, 2 412 v roku 2014). **Podiel ZÚ Londýn na celkovom počte vydaných NCD od roku 2017 tak prekročil hodnotu 50 %**. Výraznejší počet NCD (medzi 100 až 250) vydali v minulom roku aj ZÚ Dublin, Mníchov, Madrid, Berlín, Paríž, Rím, Bern, Haag, Brusel a Záhreb.

V roku 2017 vybavovali žiadosti občanov druhých štátov EÚ o vystavenie európskeho (náhradného) cestovného dokladu (Emergency Travel Document) len 4 slovenské ZÚ. Nikózia vydala 10 ETD, 7 dokladov vystavil Užhorod a po jenom Buenos Aires a Mexiko. V roku 2016 požiadalo o vystavenie ETD spolu 13 cudzincov z krajín únie na 4 ZÚ (Nikózia 8, Užhorod 3, Pretória a Tirana po 1). V roku 2015 vydali ZÚ 9 ETD a rok predtým 4.

V zmysle zákona č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zabezpečuje konzulárny odbor MZVaEZ SR pasovú agendu v prospech ústavných činiteľov, orgánov štátnej správy, vrátane zamestnancov rezortu diplomacie. **KONZ v roku 2017 zabezpečil vystavenie 691 diplomatických a 604 služobných pasov** (v roku 2016 vydaných 685 diplomatických a 478 služobných pasov, v roku 2015 558 diplomatických a 270 služobných pasov).

3.3. Matričná agenda

Matričná agenda v praxi ZÚ zahŕňa predovšetkým vybavovanie žiadostí o zápis matričných udalostí (narodenia, sobáše a úmrtia občanov SR), ku ktorým došlo v zahraničí, ďalej zabezpečovanie opisov matričných dokladov na matričných úradoch v SR a tiež výmenu matrik. **Zastupiteľské úrady SR v roku 2017 zabezpečovali súhrnne 8 353 týchto úkonov.**

Najpočetnejšie zastúpenie v matričnej praxi má agenda **zápisov do osobitnej matriky**. Za rok 2017 bolo zabezpečených spolu **4 993** takýchto zápisov: **3 482 narodení** (70 %), **1 426 sobášov** (28,5 %), **85 úmrtí** (1,5 %). Uvedený počet indikuje, že **za posledných 5 rokov ide o najvyššie množstvo spracovaných žiadostí** (celkom 4 771 žiadostí v roku 2016, 4 888 v roku 2015, 4 512 v roku 2014 a 4 356 v roku 2013), pričom prírastok za toto časové obdobie je takmer 15 percentný. Najvyšší podiel na zabezpečení požiadaviek na zápis matričných udalostí mali v roku 2017 ZÚ Praha (1 062 zápisov), Londýn (961), Viedeň (629), Bern (371) a Mníchov (218), ktoré vybavovali 3 241 žiadostí, tzn. 65 % z celkového počtu. Relatívne

vysoký počet žiadateľov o zápis matričných udalostí sa obrátil aj na ZÚ Ottawa (167), Brusel (157), Tel Aviv (147), New York (128), Berlín a Paríž (po 112), Haag (103 a Washington (93). Celkovo sa agenda matričných zápisov objavila v rôznom rozsahu v konzulárnej praxi 60 ZÚ.

3.4. Agenda štátneho občianstva

ZÚ v rámci štátnoobčianskej agendy prijímajú a spracúvajú žiadosti občanov SR o vystavenie osvedčenia/potvrdenia o štátnom občianstve a prepustenie zo štátnoobčianskeho zväzku SR a tiež **žiadosti cudzincov o udelenie štátneho občianstva SR. V roku 2017 sa konzulárne pracoviská zaoberali vybavovaním 2 808 žiadostí tohto druhu.**

Najvyšší objem v rámci agendy štátneho občianstva predstavujú žiadosti o **vystavenie osvedčenia či potvrdenia štátneho občianstva SR**. V roku 2017 bolo na 47 ZÚ predložených spolu **2 418** takýchto žiadostí, pričom 68 % z nich bolo vybavovaných prostredníctvom ZÚ Praha (562), Londýn (487), Ottawa (167), Tel Aviv (138), GK New York (123), Brusel (83) a Bern (82). Uvedené ZÚ sa aj v uplynulých rokoch podieľali v podstatnej miere na zabezpečovaní osvedčení a potvrdení o štátnom občianstve. V porovnaní s predchádzajúcim rokom, kedy bolo zabezpečovaných 2 386 žiadostí, došlo v tejto agende len k miernemu nárastu (približne o 1,3 %).

Výrazne nižší počet žiadostí sa týkal prepustenia zo štátneho zväzku SR (231) a udelenia štátneho občianstva SR (159). Pokiaľ ide o prepustenie zo štátnoobčianskeho zväzku (sem sú zahrnuté aj prepustenia v dôsledku nadobudnutia občianstva iného štátu), najviac žiadostí (resp. oznámení) bolo predložených na ZÚ Viedeň (91), Praha (69) a Mníchov (53), pričom ide spolu o 213 žiadostí a oznámení, teda 92 % z celkového počtu. Zvyšných 9 % prípadov bolo vybavovaných na ZÚ Bern (10), Haag, Kuvajt, Moskva (po 2), Paríž a Tokio (po 1). **V roku 2016 požiadalo o prepustenie 140 občanov SR a 65 v roku 2015, teda súhrnne menší počet, ako v roku 2017.** Počet žiadostí o **udelenie štátneho občianstva SR** predložených na ZÚ dosiahol v roku 2017 hodnotu **159**. Najvyšší počet žiadostí bol predložený na ZÚ Buenos Aires (52), Praha (29), New York (17), Londýn (15), Canberra (10) a Ottawa (9) – išlo o 80,5 % celkového počtu. Zvyšných necelých 20 % agendy bolo spracovanej na ďalších 10 ZÚ. Aj v prípade udelenia štátneho občianstva v roku 2017 sa počet žiadostí zvýšil v porovnaní s rokmi 2016 (76) a 2015 (71). Možno predpokladať, že do nárastu žiadateľov o udelenie občianstva sa premietol dopad nariadenia MV SR z januára 2015 o udeľovaní štátneho občianstva SR z osobitných dôvodov, čo výrazne zjednodušilo podmienky na udelenie občianstva bývalým občanom SR, ktorí v minulosti stratili občianstvo SR v dôsledku nadobudnutia občianstva iného štátu.

3.5. Konzulárne služby poskytované mimo sídla ZÚ

Dostupnosť konzulárnych služieb je okrem iného determinovaná rozsahom siete zastupiteľských úradov, ktoré v zahraničí vykonávajú konzulárne funkcie. Napriek tomu, že SR má svoje diplomatické a konzulárne úrady vo väčšine štátov, kde žije početnejšia slovenská komunita, v krajinách s rozľahlým teritóriom, nie je z ich pohľadu dostupnosť konzulárnych služieb uspokojivá. V snahe o aspoň čiastočné zlepšenie tohto stavu niektoré ZÚ zabezpečujú konzulárne služby pre našich občanov formou **tzv. výjazdových konzulárnych dní mimo sídla svojich úradov. Najviac tento spôsob poskytovania služieb využíval ZÚ Londýn, ktorý v roku 2017 uskutočnil 15 konzulárnych výjazdov do 10 miest Spojeného kráľovstva** (Peterborough, Milton Keynes, Birmingham, Norwich, Warrington, Newcastle upon Tyne, Glasgow, Oxford, Sheffield, Folkestone). Počas nich vykonali zamestnanci konzulárneho

oddelenia ZÚ Londýn spolu 2 129 konzulárných úkonov a príjmy z konzulárných poplatkov za tieto služby činili 30 415 EUR. **ZÚ Ottawa** uskutočnil v rovnakom období 4 výjazdy do Toronta, Vancouveru a Calgary, kde zabezpečoval 615 úkonov predstavujúcich príjem 18 566 eur. **GK New York** poskytol svoje služby komunite Slovákov žijúcich v Chicagu a okolí počas 2 výjazdov, pričom pre nich zabezpečoval približne 240 úkonov, za ktoré boli vybraté správne poplatky v hodnote 3 110 USD. Do austrálskych miest Adelaide, Auckland, Brisbane a Perth vycestovali v júli a októbri 2017 zamestnanci **ZÚ Canberra**. V prospech krajanov počas výjazdových dní vybavili 95 dožiadaní v hodnote správnych poplatkov 2 563 AUD.

Počas výjazdových dní boli zabezpečované **predovšetkým žiadosti o cestovné pasy, náhradné cestovné doklady, zápisy matričných udalostí do osobitnej matriky, legalizačné úkony a žiadosti o výpis z registra trestov. Odozva na výjazdové konzulárne dni je veľmi pozitívna** predovšetkým zo strany komunity žijúcej vo väčšej vzdialenosti od sídiel uvedených ZÚ, pre ktorú cestovanie na ZÚ často znamená ťažko riešiteľné problémy (nevyhnutnosť vybavenia si dovolenky, výdavky za cestovné, zabezpečenie starostlivosti o deti v čase cesty do sídla ZÚ a pod). Krajania, ktorí mali možnosť využiť osobitný servis spomínaných ZÚ, ocenili vysokú odbornú pripravenosť zamestnancov zabezpečujúcich výjazdové dni, ich schopnosť a ochotu poradiť a pripraviť vhodné podmienky pre žiadateľov a predovšetkým osobný prístup k riešeniu ich problémov.

3.6. Dočasné posilnenie personálneho obsadenia konzulárných pracovísk ZÚ

V období 1. 7. - 31. 8. 2017 pôsobilo v chorvátskom Zadare vysunuté konzulárne pracovisko ZÚ Záhreb, ktorého poslaním bolo priblížiť konzulárnu pomoc a služby turistom zo SR, tráviacim letnú dovolenku na pobreží Jadranu, resp. v Zadarskej, Šibensko-kninskej a Splitsko-dalmatínskej župe. Výpomoc bola zabezpečená vyslaním dvoch zamestnancov KONZ, z ktorých každý pôsobil na konzulárnom pracovisku počas jedného mesiaca. **Vyslaní zamestnanci KONZ vystavili celkovo 46 náhradných cestovných dokladov na návrat do SR, v 3 prípadoch poskytli asistenciu zadržaným, hospitalizovaným a okradnutým občanom SR. Taktiež vykonali 10 notárskych úkonov (osvedčenie podpisu) a v 53 prípadoch poskytli konzultácie a usmernenia pri riešení konzulárných prípadov.**

V čase konania **EXPO 2017 v kazašskej Astane** (jún - júl) zabezpečil KONZ vyslanie svojho zamestnanca na **mimoriadnu konzulárnu výpomoc na ZÚ Astana**. Vzhľadom na aktívnu účasť SR na svetovej výstave a zvýšený počet cestovateľov a oficiálnych delegácií, ktoré sa podujatia zúčastnili, bolo treba dočasne personálne posilniť konzulárne pracovisko spomínaného ZÚ predovšetkým na úseku vízovej a pobytovej agendy.

Vyslaním výpomoci z KONZ boli dočasne preklenuté problémy vyplývajúce z poddimenzovaného personálneho obsadenia konzulárneho pracoviska ZÚ Hanoj v súvislosti s vysokým nárastom žiadostí vietnamských občanov o prechodný pobyt v SR. Vyslaná zamestnankyňa KONZ pôsobila na konzulárnom pracovisku ZÚ Hanoj **od polovice júla do konca augusta 2017** a zabezpečovala predovšetkým pobytovú agendu.

Od záveru marca do konca prvej dekády mája 2017 zabezpečil KONZ konzulárnu výpomoc na **ZÚ Nairobi**. Dôvodom bolo náhle úmrtie diplomatického zamestnanca ZÚ, ktorý bol poverený funkciou zastupujúceho konzula.

3.7. Elektronizácia konzulárnych služieb

V roku 2017 výrazne pokročilo zavádzanie elektronických služieb, ktoré vyplývajú z národného projektu „Elektronizácia služieb na úseku ochrany práva záujmov občanov a podnikateľov SR v pôsobnosti Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR“, do konzulárnej praxe ZÚ. Z celkového počtu 72 zastupiteľských úradov, ktoré sú poverené výkonom konzulárnych služieb, boli elektronické moduly slúžiace na elektronizáciu konzulárnych agend sprístupnené pre 63 ZÚ. Bez možnosti využitia príslušných elektronických aplikácií zostalo len 9 ZÚ, na ktorých nie sú pre elektronizáciu konzulárnej agendy vytvorené technické podmienky (Abu Dhabi, Abuja, Addis Abeba, Békešská Čaba, Kišino, Podgorica, Priština, Tbilisi a Tirana). Výhodou elektronizácie konzulárnych služieb je úspora času pre žiadateľov o konzulárne služby, ktorým sú dostupné prostredníctvom príslušných webových domén. Vyplnením a odoslaním elektronického formulára príslušnej žiadosti a výberom termínu návštevy na konzulárnom pracovisku sú splnené základné predpoklady na elektronické spracovanie žiadosti. V niektorých prípadoch (napr. pri podávaní žiadosti o výpis z registra trestov) bude možné výstup elektronickej služby získať ešte v čase návštevy ZÚ.

Pokiaľ v roku 2016 spracovali ZÚ so sprístupnenými elektronickými modulmi konzulárnych služieb celkom 865 žiadostí doručených elektronicke, v roku 2017 ich počet narástol na 5 766 (nárast až o 666 %!). Výrazne sa zvýšil aj počet ZÚ, ktoré vo svojej činnosti aktívne využívali elektronické konzulárne moduly. Pokiaľ v roku 2016 išlo len o 9 ZÚ, v roku 2017 sa tieto služby rozšírili do praxe 48 ZÚ (zo 63, ktoré majú sprístupnené elektronické konzulárne moduly). Najvýraznejší podiel na elektronicke spracovaných agendách má ZÚ Praha, ktorý elektronicke vybavil 2 891 žiadostí (napr. 1 315 žiadostí o pasy, 725 o občianske preukazy, 118 o vodičské preukazy, 351 zápisov o matričných udalostiach, 335 výpisov z registra trestov). ZÚ Praha v agende cestovných pasov dosiahol až 35 % podiel elektronicke vybavovaných žiadostí. Ďalším ZÚ s výrazným podielom elektronicke vybavovaných žiadostí je Londýn, ktorý týmto spôsobom zabezpečoval 1 789 dožiadaní (napr. 952 žiadostí o cestovné pasy, 208 o náhradný cestovný doklad, 236 o občiansky preukaz, 220 o zápis matričných udalostí, 105 o výpis z registra trestov). K ZÚ s výraznejším podielom elektronicke vybavených žiadostí (aj keď rádovo s niekoľkonásobným odstupom od spomínaných dvoch ZÚ) patria Bern (154 elektronicke vybavených žiadostí), Canberra (159), Dublin (267), Brusel (33), Budapešť (24), Kodaň (47), Mnichov (20), Ottawa (69) a Paríž (43). Najčastejšie elektronicke vybavovanou agendou bola agenda cestovných pasov, občianskych a vodičských preukazov, výpisu z registra trestov GP SR, ale aj zápisov do osobitnej matriky MV SR.

Zamestnanci osvedčovacieho pracoviska KONZ zabezpečujú vyhotovovanie printovej verzie výpisov z registra trestov a ich osvedčenie apostilom či tzv. predsúperlegalizačnou pečiatkou, pokiaľ boli výpisy vyžiadané prostredníctvom ZÚ za použitia príslušnej elektronickej aplikácie. V roku 2017 toto pracovisko vybavilo 43 dožiadaní tohto druhu.

4. POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ

4.1. Konzulárne informačné centrum

Konzulárne informačné centrum (ďalej len „KIC“), ktoré je v rámci rezortu diplomacie poverené poskytovaním informácií z oblasti konzulárnych služieb a asistencie,

odpovedalo v roku 2017 na žiadosti o poskytnutie informácií 9 275 klientov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom išlo o **nárast cca o 10 %** (792 poskytnutých informácií navyše).

Najvyšší počet volaní (2 671 telefonátov) na linku KIC sa týkal otázok spadajúcich do kategórie „Ostatné“. Táto oblasť predstavuje spravidla **otázky týkajúce sa konkrétnych situácií, ktoré sa prihodili slovenským občanom v zahraničí, ktorí predtým nekontaktovali ZÚ SR v krajine, kde situácia vznikla** (pokutovanie slovenských občanov v zahraničí, nevyplatené mzdy, odcudzené tabuľky s EČV a pod.). Do tejto kategórie spadajú aj informácie o mimoriadnych a krízových situáciách v zahraničí, informácie ohľadom cestovania s domácimi zvieratami, pozvaní pre cudzincov do SR, kontaktov na ZÚ SR v zahraničí, na ZÚ akreditované v/pre SR a pod.

Vysoký počet otázok smerovaných zo strany volajúcich na pracovníkov KIC patrí do oblasti „Otázky k cestovným odporúčaniam“. Tie sa týkajú cestovných odporúčaní pri cestách do rôznych štátov sveta (1 924 telefonátov), osvedčovania dokladov určených na použitie v zahraničí (1634) a tiež cestovných dokladov (1 148 telefonátov). Kategória „Úmrtie občanov SR v zahraničí“, „Zranenia a hospitalizácia“, „Straty a krádeže dokladov“ boli vyňaté z oblasti „Ostatné“ a od 1. 6. 2017 boli vykazované samostatne.

Počet telefonických dopytov volajúcich na KIC enormne narastá najmä v letných mesiacoch a taktiež pri mimoriadnych a krízových situáciách v zahraničí, ktorých účastníkmi sú (alebo by mohli byť) aj občania SR, nachádzajúci sa v príslušných krajinách. V júli 2017 na jedného pracovníka KIC pripadlo 423 zodpovedaných konzulárnych otázok. Najviac súviselo s mimoriadnymi udalosťami v turistických destináciách. Požiare v Chorvátsku, zemetrasenia v Grécku a Taliansku, ozbrojený útok na turistov v egyptskej Hurghade, teroristické útoky v Spojenom kráľovstve a Španielsku, ako aj hurikány v Karibiku zvýšili záujem občanov SR o aktuálnu situáciu v krajine a s tým súvisiace informácie pre cestujúcu verejnosť a cestovné odporúčania, vydávané rezortom diplomacie. **Mimo turistickej sezóny je spravidla najväčší záujem o informácie týkajúce sa osvedčovacej agendy, ktoré tvoria až 20 % dopytov.**

V záujme ďalšieho zefektívnenia služieb poskytovaných zo strany KIC verejnosti, v decembri 2107 **KONZ navrhol, aby sa v roku 2018 vykonal vnútorný audit uvedeného pracoviska.**

4.2. Využitie informačno-komunikačných technológií na sprístupňovanie informácií

Súčasťou odporúčaných opatrení, ktoré by mali vykonať občania pred cestou do zahraničia, je vyplnenie **registračného formulára sprístupneného na webovom sídle MZVaEZ SR.** Táto bezplatná služba umožňuje zaregistrovaným osobám prístup k dôležitým informáciám a ich včasné varovanie pri cestách do rizikových oblastí či oblastí postihnutých prírodnými katastrofami alebo bezpečnostnými hrozbami. Pokiaľ v roku 2016 bol v porovnaní s rokom 2015 evidentný výrazný pokles osôb zaregistrovaných v registračnom formulári (50 604 registrácií oproti 58 671, tzn. prepád takmer o 1/4), **situácia v roku 2017 mala opačný vývoj.** Ku koncu minulého roku sa v spomínanej aplikácii pred cestou do zahraničia **zaregistrovalo celkom 72 268 osôb.** V porovnaní s rokom predchádzajúcim išlo teda o **nárast takmer o 43 %.** Dôvody možno vidieť v zhoršení bezpečnostnej situácie spôsobenej v rokoch 2016 a 2017 sériou teroristických útokov v rôznych častiach sveta, vrátane turistických destinácií. Podobná situácia nastala aj v roku 2015, kedy v dôsledku začínajúcej vlny teroristických hrozieb, ku ktorým došlo v roku 2014, narástol počet registrácií pred cestou do

zahraničia viac ako trojnásobne (z cca 17 000 na viac ako 58 000). **Množstvo registrácií vykonaných v roku 2017 je historicky najvyššie** a svedčí o tom, že osoby cestujúce do zahraničia si čím ďalej tým viac uvedomujú riziká vyplývajúce zo zhoršovania bezpečnostnej situácie resp. teroristických hrozieb. Dosiahnutý stav je však z časti aj výsledkom dlhodobého úsilia MZVaEZ SR presvedčiť cestovateľov o výhodách využívania aplikácie registračného formulára.

Najviac registrácií vykonali v roku 2017 slovenskí turisti cestujúci do Turecka (9 210), Egypta (7 401), Chorvátska (6 281), Talianska (5 423), Grécka (5 091), Španielska (3 567), Spojeného kráľovstva (2 576), Thajska (2 275), Bulharska (2 253), USA (2 151), Francúzska (2 083), Tuniska (1 825), na Cyprus (1 235) a do Izraela (1 212). Vo väčšine prípadov ide o obľúbené turistické destinácie slovenských občanov a o krajiny, ktoré sa v nedávnej minulosti stali bezprostredným cieľom akcií teroristov. Výrazne stúpol počet zaregistrovaných osôb cestujúcich napr. do Egypta (3 915 v roku 2016), Talianska (3 904 v roku 2016), Chorvátska (3 714 v roku 2016), Grécka (3 497 v roku 2016), Španielska (2 600 v roku 2016), USA (1 585 v roku 2016). Prekvapujúco, v roku 2017 klesol približne o štvrtinu počet zaregistrovaných osôb cestujúcich do Turecka (12 203 registrácií v roku 2016). Pre úplnosť možno uviesť, že registračný formulár bol využívaný viac ženami než mužmi (38 618 žien, 32 337 mužov, pričom v 1 313 prípadoch nebolo možné určiť pohlavie registrovanej osoby).

V roku 2018 bude potrebné aktívne spropagovať mobilnú aplikáciu Svetobežka, ktorá je pre cestujúcu verejnosť adresárom potrebných kontaktov a zároveň manuálom postupu v núdzových situáciách v zahraničí, pričom jej praktická využiteľnosť, v porovnaní s registračným formulárom na webovom sídle rezortu, je, súdiac podľa spätných informácií od klientov, rádovo nižšia.

Medzi služby, ktoré poskytuje MZVaEZ SR našim občanom cestujúcim do zahraničia patrí aj zasielanie tzv. **uvítacích SMS pri prekročení hraníc cudzích štátov**. Ohlasy a skúsenosti občanov SR cestujúcich do zahraničia nasvedčujú, že tento druh služieb našiel medzi nimi uplatnenie a úspešne slúži svojmu účelu. Po niekoľkoročných skúsenostiach ZÚ z používania tejto služby **KONZ v januári 2018 navrhol čiastočnú úpravu textu** uvítacej SMS v zmysle jej sprehľadnenia a jednoznačnejšej interpretácie situácií, v ktorých možno využiť v SMS uvedené telefonické kontakty. ZÚ sa totiž stretávajú s prípadmi využívania telefónneho čísla z uvítacej SMS na iné účely, než je určené, čím blokujú diplomatickú službu ZÚ a potenciálne sťažujú možnosť dovolania sa tým osobám, ktoré sa reálne ocitli v núdzi a urgentne potrebujú radu či pomoc ZÚ.

Treba pripomenúť, že administrátorom elektronických služieb spomínaných v tejto časti správy, je tlačový odbor ministerstva, napriek tomu, že ich praktické využitie úzko súvisí so službami zabezpečovanými konzulárnou službou.

4.3. Tlačové konferencie

Tlačové konferencie venované príprave a hodnoteniu letnej a zimnej turistickej sezóny sa stali dôležitým nástrojom sprístupňovania informácií o podmienkach cestovania a pobytu slovenských turistov v zahraničí. **V roku 2017 sa konalo jedno takéto podujatie** určené pre zástupcov médií. **Uskutočnilo sa 27. júna za účasti riaditeľa KONZ a riaditeľa Slovenskej agentúry cestovných kancelárií a cestovných agentúr (SACKA)**. Na tlačovej konferencii odznali praktické rady, ako bezpečne prežiť dovolenku v zahraničí, informácie

o poskytovaných konzulárnych službách, upozornenie na potrebu poistenia do zahraničia a pod. Riaditeľ KONZ informoval o zriadení dočasného konzulárneho pracoviska v Zadare v čase letnej dovolenkovej sezóny. Bolo konštatované, že pripravenosť konzulárnych pracovníkov preverili teroristické útoky v Európe, ktoré si nevyžiadali zranenia ani úmrtia občanov SR. Najviac poskytovaných konzulárnych služieb sa v letných mesiacoch týkalo straty dokladov a vystavenia náhradných cestovných dokladov, ako aj asistencie pri hospitalizácii či úmrtí. Zo strany konzulárnych orgánov bola poskytnutá tiež súčinnosť pri zabezpečovaní evakuácie z nebezpečných oblastí a repatriácii chorých občanov SR. Rok 2017 potvrdil tendenciu nárastu nárokov kladených na konzulov nielen z časového hľadiska, ale aj z hľadiska ich odbornej prípravy a komunikačných zručností v čase mimoriadnych udalostí.

5. SCHENGENSKÁ VÍZOVÁ PRAX

5.1. Vízová agenda

V roku 2017 bolo výkonom vízovej agendy poverených 50 ZÚ z celkového počtu 72 plniacich konzulárne funkcie. Z nich sa 7 nachádza v krajinách schengenského dohovoru (tzv. regionálne vízové centrá) a ich územná pôsobnosť pre vízovú agendu je rozdelená tak, aby pokrývali všetky schengenské krajiny.

V roku 2017 sa na ZÚ so žiadosťou o víza obrátilo 44 540 občanov tretích krajín. Pri porovnaní počtu žiadostí o víza, ktoré boli prijaté v rokoch 2016 (64 958 žiadostí o vízum), 2015 (77 921), 2014 (106 417) a 2013 (132 898) je **zjavný pokračujúci rapídny pokles záujmu o víza. V porovnaní s rokom 2016 došlo v roku 2017 k poklesu prijatých žiadostí približne o 32 %,** v porovnaní s rokom 2013 až o dve tretiny. Až do roku 2016 sa do poklesu počtu žiadateľov o víza premietal predovšetkým pretrvávajúci konflikt medzi Ruskom a Ukrajinou, od polovice roku 2017 je však pokračujúci úbytok žiadostí o víza **výrazne ovplyvnený zrušením vízovej povinnosti pre občanov Ukrajiny, držiteľov biometrických pasov.** Napriek výraznému zníženiu počtu žiadostí o víza v dôsledku uvedených skutočností zostal aj v roku 2017 najvyšší počet žiadostí zaznamenaný na ZÚ pôsobiacich v Rusku a na Ukrajine. **V roku 2017 sa ZÚ Moskva, Kyjev, Sankt Peterburg a Užhorod podieľali na celkovom počte prijatých žiadostí resp. vydaných víz takmer 63,5 %** (vyjadrené v absolútnej hodnote išlo 28 310 žiadostí o vízum), pričom na oboch ZÚ pôsobiacich v Rusku bolo prijatých 11 685 žiadostí (26 %) a na dvoch ZÚ na Ukrajine 16 625 žiadostí (37 %). Žiadosti o víza v počte cca do tisíc boli prijaté na ZÚ Minsk (4 166), Peking (1 457), Hanoj (1 315), Istanbul (1 121) a Kuvajt (955).

Ostatné ZÚ, podieľajúce sa v roku 2017 na vízovej agende, prijali žiadosti o víza v počte 7 216 (16,2 %). Zo spomínaného počtu 50 ZÚ poverených výkonom vízovej agendy neprijalo v roku 2017 žiadnu žiadosť o vízum 6 ZÚ.

V roku 2017 bolo vydaných spolu 43 660 víz. Zamietnutých bolo 772 žiadostí, pričom do 31.12. 2017 nebolo rozhodnuté o 108 ďalších žiadostiach prijatých koncom roku.

5.2. Víza vydané v rámci zastupovania vo vízovom konaní

V zmysle dvojstranných dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní **v roku 2017 prijali vízové pracoviská ZÚ SR za iné členské štáty EÚ spolu 1 406 žiadostí o víza** (1 135 v roku 2016, 1 515 v roku 2015, 1 221 v roku 2014). Ide o doposiaľ historicky druhý najvyšší počet

žiadostí prijatých v rámci zastupovania vo vízovom konaní. Táto agenda sa v hodnotenom období týkala 10 ZÚ: Nikózia (511 žiadostí), Minsk (476), Nairobi (282), Šanghaj (56), Užhorod (23), Bejrút (22), Bukurešť (15), Soul (13), Dillí (7) a Londýn (1). Počet víz vydaných v rámci zastupovania vo vízovom konaní sa do celkovej bilancie vydaných víz výraznejšie premietol v prípade ZÚ Nikózia (76 %), Nairobi (67,5 %), Bukurešť (45 %), Minsk (11,4 %) a Šanghaj (10,9 %).

5.3. Outsourcing

V roku 2017 pokračovalo v Rusku a na Ukrajine využívanie outsourcingových služieb pri zbere údajov a žiadostí o vízum. Tieto služby poskytoval outsourcingový dodávateľ (Pony Express) prostredníctvom svojich vízových centier v Moskve, Sankt Peterburgu, Kyjeve a Užhorode. Dodávateľ služby nesplnil zmluvnú povinnosť rozšíriť sieť vízových centier, a to o 10 na území Ruska a o 4 na Ukrajine. **Vzhľadom na vypršanie zmluvy o poskytovaní outsourcingových služieb medzi MZVaEZ SR a Pony Express k 24. 12. 2017 (s nemožnosťou jej predĺženia), bola spolupráca s touto spoločnosťou ukončená.**

5.4. Zjednodušenie vízových procedúr pre občanov SR

V roku 2017 došlo k čiastočným zmenám vo vízovej praxi, ktoré občanom SR zjednodušujú cestovanie do niektorých ďalších štátov sveta.

Od 1. 1. 2017 zrušil **Kazachstan** vízovú povinnosť pre občanov 45 krajín, vrátane SR, na pobyty nepresahujúce 30 dní. Od rovnakého termínu platí rozhodnutie Azerbajdžanu vydávať okrem klasických víz aj elektronické víza na dobu pobytu do 30 dní.

Od 1. 1. 2017 vo **Vietname** začal dvojročný pilotný program udeľovania víz prostredníctvom elektronického systému (e-visa) pre občanov 40 štátov vrátane občanov SR.

Od 12. 2. 2017 umožnilo **Bielorusko** (aj občanom SR) na pobyt do 5 dní bezvízový vstup, avšak výlučne pri prilete do Bieloruska cez národné letisko v Minsku. Opatrenie sa však nevzťahuje na cestujúcich, ktorí na spomínané letisko prileteli z letísk v Rusku, alebo ktorí letecky cestujú do Ruska a tiež na držiteľov diplomatických, služobných a špeciálnych pasov.

Od 21. 2. 2017 boli v **Mozambiku** prijaté nové pravidlá na udeľovanie turistických víz na pobyt do 30 dní. Vízum možno získať priamo na hraniciach a na medzinárodnom letisku v Mapute, ktoré disponuje zariadením na snímanie biometrie.

Od 1. 4. 2017 sprístupnila **India** aktualizovaný systém elektronických víz, ktorý rozširuje možnosti získania on-line víz okrem turistických ciest už aj na cesty podnikateľov a príchod do Indie za účelom lekárskeho zákroku.

Od 21. 7. 2017 môžu občania SR požiadať o **katarské víza** priamo po prilete na letisko v hlavnom meste Dauhá (tzv. „visa on arrival“). Ich platnosť je maximálne na 1 mesiac a 1 vstup, podmienkou ich vydania je platnosť pasu (v čase príchodu do Dauha) minimálne 6 mesiacov, ďalej platná spätočná letenka z miesta priletu a tiež predloženie dôkazu potvrdzujúceho rezervovanie hotela a hotovosti v hodnote minimálne 1500,- USD či kreditnej karty s minimálnym zostatkom v tejto hodnote.

Od 28. 12. 2017 je možné v rámci tranzitu cez **Čínu** využívať 144-hodinový bezvízový vstup už aj v hlavnom meste Peking, meste Tianjin a provincii Hebei (z pôvodných 72 hodín). Cudzinci môžu na takýto tranzit využiť 6 vstupných miest – medzinárodné letisko v Pekingu, Západnú vlakovú stanicu mesta Peking, medzinárodné letisko Binhai v meste Tianjin, medzinárodný osobný prístav v meste Tianjin, medzinárodné letisko Zhengding v meste Shijiazhuang a prístav v meste Qinghungdao (provincia Hebei).

Treba pripomenúť, že v rámci EÚ majú kompetencie na uzatváranie dohôd o vízovej liberalizácii len príslušné orgány spoločenstva a jednotlivé členské štáty môžu samostatne uzatvárať iba zmluvy týkajúce sa zjednodušenia vízovej povinnosti pre držiteľov. V zmysle tejto výnimky bola 20. 5. 2017 v Ammáne podpísaná **Dohoda medzi vládou SR a vládou Jordánskeho hášimovského kráľovstva o vzájomnom zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických pasov**. Dohoda nadobudla platnosť 30. 9. 2017. Zároveň sa v roku 2017 **pokračovalo v rokovaníach o uzatváraní tohto druhu dohôd** s Ekvádorom, Kirgizskom, Keňou, Iránom, Katarom, Ománom a Indiou. Gestorom dohôd o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických a služobných je Ministerstvo vnútra SR.

5.5. Zmluvy o zastupovaní vo vízovom konaní

Schengenský vízový kódex ukladá členským krajinám EÚ postupne zabezpečiť vydávanie víz vo všetkých tretích krajinách. Kódex zároveň umožňuje, aby túto povinnosť mohli členské štáty zabezpečiť aj formou vzájomného zastupovania sa vo vízovom konaní v tých tretích krajinách, v ktorých nemajú zriadené svoje zastupiteľské úrady. Preto SR aj v roku 2017 pokračovala v uzatváraní či zmenách už podpísaných dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní s inými štátmi EÚ.

V roku 2017 uzavrela SR novú dohodu o zastupovaní vo vízovom konaní s Maďarskom. Na jej základe došlo k rozšíreniu zastupovania SR Maďarskom vo Vietname prostredníctvom GK Maďarska v Hočiminovom Meste (od 1. 4. 2017). V uvedenom roku bol zároveň rozpracovaný dodatok k dohode medzi MZVaEZ SR a MZV Maďarska o vzájomnom zastupovaní vo vízovom konaní, v zmysle ktorého dôjde k rozšíreniu zastupovania SR Maďarskom prostredníctvom Veľvyslanectva Maďarska v Ekvádore (Quito, navrhovaná účinnosť od 1. 3. 2018).

V decembri 2017 došlo **ku zmene protokolu k dohode o vzájomnom zastupovaní vo vízovom konaní s Českou republikou.** Na jej základe bolo ukončené zastupovanie Českej republiky v Keni prostredníctvom slovenského ZÚ v Nairobi.

V hodnotenom roku bola uzavretá dohoda medzi MZVaEZ SR a MZV Holandského kráľovstva o zastupovaní vo vízovom konaní, ktorá umožní, aby bolo Slovensko zastupované Holandskom pri vydávaní v Malí (Veľvyslanectvo Holandska v Bamaku), Katare (Dauha), Senegale (Dakar) a Suriname (Paramaribo) s účinnosťou od 1. 2. 2018.

Tiež pokračovali rokovania s Francúzskom za účelom uzavretia novej dohody o zastupovaní vo vízovom konaní. Francúzsko zatiaľ odsúhlasilo zoznam 16 krajín, kde by prichádzalo do úvahy zastupovanie.

SR mala k **31. 12. 2017 účinné dohody o zastupovaní vo vízovom konaní so 14 členskými štátmi EÚ, ktoré nás zastupovali v 57 štátoch sveta. Naopak, SR zabezpečuje vízové konanie v prospech 6 štátov EÚ v 7 tretích štátoch.**

5.6. Programy pracovných dovoleníek – mobilita mladých

Výmenou diplomatických nót z 18. 4. 2017 a 30. 6. 2017 bola dohodnutá **zmena Dohody medzi vládou SR a vládou USA, týkajúcej sa Komisie J. Williama Fulbrighta** pre vzdelávacie výmeny v Slovenskej republike, podpísanej 22. 3. 2005 v Bratislave. Zmena dohody nadobudla platnosť 30. 7. 2017 a sú ňou upravené podmienky vstupu a pobytu účastníkov vzdelávacích programov, prichádzajúcich do druhého zmluvného štátu za podmienok upravených dohodou.

5.7. Súčinnosť KONZ s inštitúciami SR

Aj v roku 2017 poskytoval KONZ súčinnosť pri **zabezpečovaní víz v prospech zamestnancov štátnych orgánov SR**, ktorí služobne vycestovali do krajín s vízovou povinnosťou pre občanov SR (zahraničné pracovné cesty a dočasné vyslania na ZÚ). KONZ vystavoval v ich prospech intervenčné verbálne nóty, eventuálne priamo vybavoval na zastupiteľských úradoch tretích štátov víza pre niektorých ústavných činiteľov SR.

6. KONZULÁRNE PRÍJMY

Príjmy z činnosti konzulárnych pracovísk ZÚ SR sú tvorené príjmami z vízovej činnosti a príjmami za poskytnuté konzulárne služby (správne poplatky). Ich **celková čiastka za rok 2017 dosiahla hodnotu 3 414 013,61 eur** (3 298 777,50 eur v roku 2016, 3 502 087 eur v roku 2015). Z toho príjmy z **vízovej činnosti predstavovali čiastku 1 271 710,66 eur a za vykonané konzulárne služby 2 142 302,95 eur**. Porovnanie finančných príjmov z činnosti konzulárnych pracovísk za ostatné roky ukazuje, že oproti roku 2017 boli súhrnné príjmy nižšie len v rokoch 2016 a 2012 a príjmy z vízovej činnosti boli najnižšie práve v roku 2017. Do trendu znižovania príjmov sa v ostatných rokoch premieta pokles príjmov za víza udeľované občanom Ruska a občanom Ukrajiny (pozri bod 5.1).

Najvyšší podiel na príjmoch za poskytnuté konzulárne služby mali v roku 2017 ZÚ Hanoj (340 548,50 eur), Moskva (310 649 eur), Londýn (240 415 eur), Kyjev (221 134 eur), Praha (199 331 eur), Teherán (180 289 eur), Užhorod (136 700 eur), Minsk (126 399 eur), Sankt Peterburg (117 271 eur) a Peking (111 662 eur) a Belehrad (106 186 eur). Ich príjmy predstavujú z celkovej čiastky konzulárnych príjmov 61,2 %. Razantný nárast príjmov ZÚ Hanoj súvisí s prudkým zvýšením počtu žiadateľov o prechodný pobyt v SR (za rok 2017 prijatých 1 226 žiadostí!).

Príjmy za víza udelené v rámci zastupovania iných krajín EÚ vo vízovom konaní dosiahli 39 574,16 eur (28 365 eur v r. 2016, 67 390 eur v r. 2015), čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 3,1 % celkových vízových príjmov v hodnotenom období (1,8 % v roku 2016 a 3 % v roku 2015).

7. ZMENY PRÁVNÝCH PREDPISOV UPRAVUJÚCICH PÔSOBNOSŤ KONZULÁRNEJ SLUŽBY

V hodnotenom roku **nedošlo ku zmene žiadneho interného predpisu** upravujúceho výkon konzulárnej agendy. Pokiaľ ide o zákony, ktorými sa riadi výkon agendy zabezpečovanej konzulárnou službou, **v roku 2017 bol novelizovaný zákon č. 404/2011 Z. z. pobyte cudzincov** a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Novela tohto zákona však do vízovej a pobytovej agendy konzulárnych orgánov **nepriniesla** podstatnejšie zmeny.

V roku 2017 vyvrcholili **prípravy transpozície smernice Rady (EÚ) 2015/637 z 20. 4. 2015** o opatreniach koordinácie a spolupráce na uľahčenie konzulárnej ochrany nezastúpených občanov Únie v tretích krajinách a o zrušení rozhodnutia 95/553/ES do právneho poriadku SR. Spomínaný legislatívny akt Rady (EÚ) bol **transponovaný do zákona č. 151/2010 Z. z. o zahraničnej službe** a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Príprava novely zákona bola zo strany KONZ využitá aj na novelu niektorých častí tohto zákona, ktoré upravujú výkon konzulárnych funkcií v podmienkach ZÚ a KONZ. Zákon č. 8/2018 Z. z., ktorým bol zákon č. 151/2010 Z. z. novelizovaný, nadobudne účinnosť od 1. 2. 2018. V súvislosti s tým **bude nevyhnutné pripraviť interné rezortné smernice, ktoré sa týkajú finančnej konzulárnej pomoci, konzulárnej asistencie a výkonu osvedčovacej agendy.** Príprava týchto smerníc bola začatá koncom roku 2017.

8. ČINNOSŤ V PRACOVNÝCH SKUPINÁCH RADY (EÚ), KONZULÁRNE KONZULTÁCIE

8.1. Činnosť v pracovných skupinách Rady EÚ

V roku 2017 sa konalo **6 zasadnutí pracovnej skupiny Rady (EÚ) pre konzulárnu spoluprácu (COCON)**, ktorej sa pravidelne zúčastňuje zástupca KONZ a tiež odboru krízového manažmentu (OKRM). Na stretnutiach sa riešila predovšetkým problematika konzulárneho krízového manažmentu, hodnotenie krízových plánov v tretích krajinách v rámci miestnej konzulárnej spolupráce, problematika konzulárnych demaršov vo vybraných tretích krajinách a pokračujúci konzulárny dialóg medzi EÚ a USA, Kanadou a Austráliou. V rámci stretnutí expertnej skupiny k transpozícii Smernice Rady (EÚ) 2015/637 o opatreniach koordinácie a spolupráce na uľahčenie konzulárnej ochrany nezastúpených občanov Únie v tretích krajinách bol prerokovaný stav transpozície v jednotlivých členských krajinách.

V rámci rokovaní **pracovnej skupiny VISA** v roku 2017 sa zástupca KONZ v súčinnosti s predstaviteľmi MV SR podieľal na príprave stanovísk týkajúcich sa spoločného postupu krajín EÚ v rôznych oblastiach vízovej praxe a príslušných noriem.

8.2. Konzulárne konzultácie s partnerskými konzulárnymi službami

V roku 2017 sa uskutočnili dvojstranné **konzultácie na úrovni riaditeľov konzulárnych odborov s Iránom a Ruskom**. Iránska strana na konzultáciách opätovne potvrdila možnosť získania víz do Iránu pre slovenských občanov priamo pri vstupe do krajiny. Prerokované boli aj otázky legalizácie dokumentov, pobytová a vízová agenda pre občanov Iránu a možnosti policajnej spolupráce oboch štátov. Na konzultáciách s Ruskom boli prerokované aktuálne otázky týkajúce sa vízovej agendy, legalizačnej agendy a zmluvnej

spolupráce v konzulárnej oblasti. V septembri 2017 sa vo Varšave uskutočnili **konzultácie riaditeľov konzulárnych odborov krajín V4**.

9. HKÚ AKO NÁSTROJ ZLEPŠOVANIA DOSTUPNOSTI KONZULÁRNEJ POMOCI

SR využíva možnosť vyplývajúcu z Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch zriaďovať na území druhých štátov svoje konzulárne úrady (KÚ) vedené honorárnymi konzulárnymi úradníkmi (HKÚ). Vďaka nim možno zvyšovať dostupnosť konzulárnej pomoci a niektorých konzulárnych služieb pre občanov SR aj v tých častiach sveta, v ktorých má SR buď nízky počet ZÚ, alebo kde nie sú zriadené žiadne diplomatické či kariérne konzulárne úrady. **Ku koncu roku 2017 mala SR vo svete zriadených 201 KÚ vedených HKÚ**, pričom 16 z nich, vytvorených na území 14 štátov, bolo v uvedenom čase personálne neobsadených. **Spomínaný súhrnný počet KÚ pôsobil v 91 štátoch sveta**, pričom v 17 štátoch Afriky bolo 18 KÚ, 5 KÚ pôsobilo v 2 štátoch Austrálie a Nového Zélandu, 46 KÚ v 20 štátoch Ázie, 83 KÚ v 35 štátoch Európy, 20 KÚ v 15 štátoch Latinskej Ameriky a 13 KÚ v Kanade a USA (nie sú započítané t. č. personálne neobsadené KÚ).

V súlade s koncepciou budovania siete HKÚ do roku 2020 **bolo v roku 2017 zriadených 13 KÚ vedených HKÚ**; išlo o 12 novootvorených KÚ a 1 KÚ, ktorý bol otvorený opätovne, po obsadení vakantného miesta HKÚ (Haifa/Izrael). KÚ so sídlom v Columbii/USA vedený HKÚ svoju činnosť v spomínanom roku ukončil. Ku koncu roku 2017 bolo **v štádiu rozpracovania ďalších 39 KÚ vedených HKÚ**.

Z celkového počtu 201 KÚ vedených HKÚ bolo k 31. 12. 2017 poverených **vydávaním náhradných cestovných dokladov celkovo 43**. V štátoch Afriky majú takúto právomoc 2 KÚ, v Austrálii a Novom Zélande 3 KÚ, v Ázii 4 KÚ, v Európe 23 KÚ, v Latinskej Amerike 6 KÚ a v Severnej Amerike 5 KÚ.

10. KONKRÉTNE PRÍKLADY ČINNOSTI KONZULÁRNEJ SLUŽBY

ZÚ **Atény** v júli 2017 v spolupráci s HKÚ SR v Solúne zabezpečoval opatrenia (tlmočenie, komunikáciu s lekármi, zvýhodnené ubytovanie pre príbuzných) súvisiace s hospitalizáciou slovenského turistu, ktorý v letovisku Katerini v Parálii utrpel vážne zranenie krčnej chrbtice a následné ochrnutie dolných končatín. ZÚ v spolupráci s ústredím, Nemocnicou Sv. Michala v Bratislave a Leteckým útvarom MV SR riešil repatriáciu pacienta.

ZÚ **Ankara** v spolupráci s HKÚ SR v Manavgate (Antalya) poskytoval konzulárnu asistenciu pri úraze maloletého slovenského občana počas letnej dovolenky. ZÚ v súčinnosti s rodičmi, HKÚ a zdravotnou poisťovňou preveroval podmienky na prevoz maloletého do SR.

ZÚ **Berlín** venoval dlhodobú aktívnu pozornosť (účasť konzula na súdnom pojednávaní na pracovnom súde a priebežne poskytovaná súčinnosť poškodenému) ochrane práv slovenského občana, ktorý v Nemecku utrpel pracovný úraz s trvalými následkami. ZÚ ďalej poskytoval konzulárnu asistenciu pri návrate do SR psychiatrickému pacientovi, ktorý sa v Nemecku ocitol bez sprievodu. Taktiež bol súčinný (osobná účasť konzula na súdnom konaní a návšteva maloletého) pri zabezpečovaní potrebných opatrení, súvisiacich s prípadom zverenia maloletého slovenského občana do opateru náhradným rodičom.

ZÚ **Bern** poskytol v lete 2017 účinnú pomoc pri pátraní po skupine nezvestných občanov SR, pri evakuácii dvoch uviaznutých Slovákov pod Matterhornom a pri evakuácii skupiny 6 slovenských turistov z oblasti zosuvu kamennej lavíny pri obci Bondo v kantóne Graubünden. ZÚ poskytoval konzulárnu asistenciu aj v prípade útoku maloletej občianky SR z resocializačného zariadenia Čistý deň. Tá bola umiestnená do vyšetrovacej väzby vo Švajčiarsku a následne v spolupráci so ZÚ prepravená do SR. V roku 2017 bol ZÚ zapojený do riešenia niekoľkých prípadov ochrany maloletých občanov SR a do riešenia návratu obeť obchodovania s ľuďmi do SR v spolupráci s orgánmi prijímajúceho štátu a Slovenskou katolíckou charitou.

ZÚ **Brusel** poskytoval súčinnosť v prospech CIPC v dlhší čas riešenom prípade odňatia maloletých detí matke (občianke SR) žijúcej s nimi dlhodobo v Belgicku. Tiež sa aktívne podieľal na návrate maloletej slovenskej občianky do SR, ktorá bola násilne zadržovaná v Belgicku (prípado bol operatívne úspešne doriešený v úzkej koordinácii ZÚ, KONZ a CIPC). ZÚ je dlhodobo (od roku 2009) súčinný v prípade občianky SR odsúdenej za únos vlastného maloletého dieťaťa do SR.

ZÚ **Canberra** poskytoval dlhodobú pomoc matke maloletého dieťaťa, ktoré austrálsky súd zveril do opateru otcovi. Konzulka a HKÚ SR v Sydney sa pravidelne zúčastňovali na súdnych pojednávaniach, ktoré budú pokračovať aj v roku 2018. Prípado je sledovaný viacerými úradmi štátnej správy SR.

ZÚ **Haag** sa aktívne podieľal na návrate zdravotne postihnutej občianky do SR. Rovnako zabezpečoval kontinuálnu súčinnosť v niekoľko rokoch trvajúcim prípade poškodenia na zdraví občanov SR, napr. účasťou na súdnych pojednávaniach v Holandsku o výške finančných náhrad a poskytnutím pomoci pri zabezpečení vyplácania sociálnych dávok zo strany holandskej poisťovne. ZÚ Haag taktiež zabezpečil efektívnu súčinnosť pri návrate 6 občanov SR z ostrova Sint Maarten v Karibiku, ktorý bol začiatkom septembra 2017 zasiahnutý prírodnou katastrofou v dôsledku hurikánu.

ZÚ **Helsinki** sprostredkoval zodpovedným orgánom SR informáciu o občianke SR, ktorá vo Fínsku zneuctila korán a šírila na internete hanlivé informácie.

ZÚ **Káhira** v júli 2017 v súčinnosti s KONZ a Leteckým útvarom MV SR zabezpečili repatriáciu maloletej občianky SR a jej rodičov z egyptského letoviska Marsa Alam (podozrenie na vážne infekčné ochorenie). Negatívnym dopadom širokej medializácie prípadu bolo, že vyvolal diskusie o oprávnenosti využívania letky MV SR na podobné účely a zároveň aj požiadavky na letecký prevoz ďalších našich občanov z Indie a Srí Lanky (zlomenina panvy a podozrenie na horúčku dengue). Po preverení situácie prostredníctvom ZÚ bolo zistené, že nešlo o prípady, kedy by zdravotný stav vyžadoval okamžitú repatriáciu pacientov do SR.

ZÚ **Kodaň** sa od roku 2014 aktívne podieľal na riešení prípadu odňatia maloletého občana SR, ktorý bol vrátený do opateru jeho matky; CIPC za svedomitý prístup k riešeniu prípadu a profesionálny i osobný prínos konzulky k úspešnému vyriešeniu prípadu vyjadril poďakovanie ZÚ.

ZÚ **Londýn** zabezpečoval rad aktivít a súčinnosť pri poskytovaní konzulárnej asistencie občanom SR, predovšetkým v početných prípadoch hospitalizácie, úmrtia, ochrany práv

maloletých, dopravných nehôd, trestnej činnosti, pomoci obetiam obchodovania ľuďmi a nefinančnej pomoci občanom SR v núdzovej situácii.

ZÚ **Mexiko** spolu s KONZ a KIC zabezpečovali súčinnosť pri poskytovaní pomoci slovenským občanom (46 zaregistrovaných v registračnom formulári), ktorí boli v čase troch ničivých zemetrasení v postihnutých oblastiach Mexika. S výnimkou jednej ženy boli postupne kontaktovaní všetci občania SR. ZÚ Mexiko v čase prírodných katastrof pracoval v núdzovom režime.

GK **New York** riešil úmrtie slovenskej občianky, ktorá sa v júli 2017 utopila v mori pri pláži Point Pleasant Beach.

ZÚ **Oslo** poskytovalo dlhodobú súčinnosť v prípade odňatia maloletej občianky SR jej rodičom, a to formou účasti predstaviteľov ZÚ na súdnych pojednávaniach. ZÚ tiež poskytol súčinnosť pri zabezpečovaní pomoci občiankam SR, zraneným na Islande.

ZÚ **Paríž** dlhodobo poskytoval súčinnosti v prípade súdneho konania vedeného (aj) proti slovenskému občanovi, ktorý je jedným zo spoluobvinených v pojednávaní vo veci nelegálneho dovozu šteniat na územie Francúzska; na hlavnom pojednávaní sa zúčastnil konzul ZÚ.

ZÚ **Rím** zabezpečoval konzulárnu asistenciu trom slovenským horolezcom (kňazom z farnosti Grandes Jorasses), ktorí spadli z masívu Mont Blanc a boli hospitalizovaní v talianskej nemocnici.

ZÚ **Sofia** poskytoval súčinnosť v nadväznosti na hospitalizáciu maloletej pacientky, ktorá utrpela ťažké popáleniny obarením, vo Varne v auguste 2017. Pri zabezpečovaní konzulárnej asistencie sa ako mimoriadne dôležitá ukázala súčinnosti ZÚ s HKÚ SR pôsobiacim vo Varne. Tá sa prejavila aj pri riešení ďalšieho prípadu konzulárnej asistencie, poskytnutej občanovi SR, ktorý bol hospitalizovaný v následku vážnej dopravnej nehody vo Varne (pri nehode zomrel ďalší občan SR). ZÚ a HKÚ v jeho prospech zabezpečovali potrebné formality k repatriácii do SR. V auguste 2017 spomínaný ZÚ pomáhal pri riešení občianky SR, ktorá počas letu do bulharského Burgasu stratila občiansky preukaz. ZÚ Sofia v súčinnosti s ústredím a cestovnou kanceláriou zabezpečil doručenie cestovného pasu postihnutej na letisko.

ZÚ **Washington** poskytoval asistenciu rodičom vážne zranenej dcéry, ktorá sa v USA stala účastníčkou dopravnej nehody. Zranená v septembri 2017 následkom ťažkých zranení podľahla. ZÚ v súvislosti s hurikánom Harvey poskytol asistenciu občanovi SR, ktorý uviazol na letisku v Houstone. ZÚ priebežne monitoroval vývoj situácie počas hurikánu Irma na území južných štátov USA (Florida, Georgia, Alabama a Južná Karolína) a v rámci technických možností udržiaval kontakt s občanmi SR nachádzajúcimi sa v postihnutej oblasti.

Počas hurikánu KONZ a OKRM v súčinnosti so ZÚ Havana, Haag, Londýn, Paríž a Washington priebežne monitorovali vývoj situácie a udržiavali kontakt s občanmi SR v postihnutých oblastiach. Šesť občanov SR bolo vďaka pomoci Francúzska evakuovaných do bezpečia na ostrov Martinique.

11. ZÁVER

Každý občan SR v zahraničí má nárok na konzulárne služby, asistenciu a pomoc bez ohľadu na to, či sa zdržiava v zahraničí dlhodobo alebo krátkodobo, či SR v danej krajine má alebo nemá svoje zastúpenie. Občania SR cestujúci do zahraničia sa nezriedka ocitnú v situáciách, ktoré nedokážu prekonať bez pomoci ZÚ. Úlohou konzulárnych orgánov je prijať v takýchto situáciách adekvátne opatrenia, ktoré postihnutým občanom umožnia stav núdze prekonať. V prípade potreby, ak ide o ohrozenie bezpečnosti, zdravia či životov našich občanov využíva konzulárna služba mechanizmus krízového manažmentu alebo možnosti vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce. Skúsenosti z činnosti konzulárnej služby v roku 2017 a predchádzajúcich potvrdzujú, že **konzulárna pomoc v núdzi patrí stále medzi priority jej činnosti a že sieť konzulárnych úradov (vrátane siete honorárnych konzulárnych úradov) plní v zahraničí často úlohu miesta prvého kontaktu** a nezriedka aj jediného subjektu schopného poskytnúť našim občanom pomoc pri prekonaní ich problémov.

Nárast záujmu o väčšinu služieb, ktoré poskytujú konzulárne orgány, pretrvával aj v roku 2017. To sa týkalo napr. zvýšeného dopytu po zabezpečení cestovných pasov, občianskych a vodičských preukazov, výpisov z registra trestov, ale aj niektorých úkonov z oblasti štátnoobčianskej agendy. **Mimoriadny nárast bol zaznamenaný predovšetkým v počte žiadateľov o povolenie pobytu v SR.**

SR aj v roku 2017 pokračovala v uzatváraní **dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní** s druhými štátmi EÚ. Vydávanie víz v zastúpení sa stalo štandardnou formou spolupráce aj vo vízovej praxi SR. **Počet krajín, s ktorými SR takéto dohody podpísala, dosiahol 14.** Tieto štáty zastupujú SR pri vydávaní víz v 57 tretích štátoch.

Väčšina ZÚ mala možnosť preveriť v roku 2017 efektívnosť a výhody elektronického spracovania konzulárnej agendy, resp. využitia elektronických modulov konzulárnych služieb. Predstavuje to významný krok k modernizácii konzulárnej služby a zrýchleniu poskytovaných služieb. Na niektorých ZÚ dosiahol **počet úkonov vybavovaných s využitím elektronických konzulárnych modulov výrazný podiel na celkovej počte zabezpečovanej agendy.** Naďalej treba monitorovať nedostatky vo využívaní elektronických konzulárnych služieb a prijímať opatrenia na ich čo najširšie uplatnenie v konzulárnej praxi.